

PLAN DYDAKTYCZNY NR: **P_ZSS/BSI/GEO.**

DO PROGRAMU NAUCZANIA: Program nauczania geografii dla szkoły branżowej I stopnia , Sławomir Kurek

NR PROGRAMU W SZKOLNYM WYKAZIE: **P_ZSS/BSI/GEO.**

Z PRZEDMIOTU: **GEOGRAFIA**

OBOWIĄZUJĄCY PODRĘCZNIK:

Kurek S: Geografia – podręcznik dla szkoły branżowej I stopnia – zakres . Operon.

Nr dopuszczenia: 1110/1/2020– klasa 1 1110/2/2020– klasa 2 1110/3/2021 – klasa 3

LICZBA GODZIN TYGODNIOWO W CYKLU: 3

MINIMALNY WYMIAR GODZIN W CYKLU: 3 X 32 = 96

Roczny plan dydaktyczny przedmiotu geografia dla klasy I szkoły branżowej I stopnia, uwzględniający kształcone umiejętności i treści podstawy programowej

Temat (rozumiany jako lekcja)	Liczba godzin	Treści podstawy programowej	Cele ogólne	Kształcone umiejętności. Uczeń:	Propozycje metod nauczania	Propozycje środków dydaktycznych	Uwagi
I. Źródła informacji geograficznej							
1.1. Metody pozyskiwania informacji geograficznych	1	1.1	Zainteresowanie uczniów geografią, ukazanie roli badań geograficznych dla poznania zjawisk zachodzących w świecie, pokazanie metod pozyskiwania informacji geograficznej, rozumienie specjalistycznych pojęć i posługiwanie się terminami geograficznymi.	– zna źródła informacji geograficznej i ocenia ich przydatność – wskazuje na możliwości wykorzystywania różnych źródeł informacji geograficznej – umie ocenić przydatność źródeł informacji geograficznej	<u>Praca z różnymi źródłami informacji geograficznej</u> : wyszukiwanie informacji w internecie, rocznikach statystycznych, encyklopediach, czasopismach, dyskusja	tabele, dane statystyczne, mapy	Temat można realizować z wykorzystaniem zbiorów pracowni geograficznej.
1.2. Metody prezentacji zjawisk w tabelach i na wykresach	1	1.4	Kształtowanie umiejętności segregowania i analizy danych, interpretacji ich.	– rozróżnia wykres kołowy, liniowy i słupkowy, potrafi odczytać z nich dane i zinterpretować je – potrafi odczytać dane przedstawione w tabeli i na wykresie i zinterpretować je – tworzy wykresy i tabele z danych statystycznych	<u>Praca z materiałem źródłowym</u> : dane statystyczne, tabele, wykresy, dobieranie odpowiedniego typu wykresu do przedstawienia określonych danych statystycznych <u>Analiza danych statystycznych</u> : interpretacja tabel i wykresów różnych typów	dane statystyczne, tabele, wykresy, strona internetowa www.stat.gov.pl	Uczniowie w czasie lekcji korzystają z materiałów dostarczonych przez nauczyciela.

1.3. Metody prezentacji zjawisk na mapach	1	1.2	Kształtowanie umiejętności posługiwania się mapą – rozumienie skali mapy.	– umie czytać i interpretować treści różnych map - wyciąga wnioski z analizy danych przedstawionych na mapie i odnosi je do wiedzy z innych dziedzin geografii	<u>Praca z materiałem źródłowym:</u> atlasy geograficzne, różne rodzaje map, opracowania statystyczne w formie kartogramów i kartodiagramów <u>Ćwiczenia z mapą:</u> czytanie skali mapy i legendy, analiza rysunku poziomicowego, interpretacja treści mapy	atlas geograficzne, mapy ogólnogeograficzne i tematyczne	Uczniowie w czasie lekcji korzystają z materiałów dostarczonych przez nauczyciela (mapy, atlasy).
1.4. Czytanie i interpretacja mapy	1	1.3	Ćwiczenie umiejętności obserwacji, analizy i wyciągania wniosków oraz umiejętności pracy ze zdjęciami satelitarnymi i lotniczymi.	– zna podstawowe metody obserwacji stosowane w terenie, wie, jakie rodzaje pomiarów stosuje się w terenie – wymienia przykłady informacji pozyskiwanych na podstawie obserwacji – poprawnie wykonuje obserwacje w terenie, analizuje je i wyciąga wnioski – rozróżnia zdjęcia		zdjęcia lotnicze i satelitarne	Uczniowie ćwiczą umiejętność posługiwania się mapą.

				satelitarne i lotnicze – wykazuje przydatność fotografii i zdjęć satelitarnych do pozyskiwania informacji o środowisku geograficznym – umie interpretować treść zdjęć lotniczych i satelitarnych			
II. Obserwacje astronomiczne							
2.1. Budowa Wszechświata. Galaktyki i gwiazdozbiory	1	2.3, 2.4	Poznanie budowy Wszechświata, kształtowanie umiejętności obserwacji ciał niebieskich na zdjęciach i na niebie.	– kształtuje wyobrażenie o ogromie i złożoności Wszechświata, obserwując ciała niebieskie na zdjęciach i mapach kosmosu	Praca w grupach <u>Analiza materiałów źródłowych</u> <u>Obserwacja nieba północnego:</u> rozpoznawanie gwiazdozbiorów i widocznych gołym okiem planet, określanie położenia ciała niebieskiego <u>Wykład informacyjny:</u> budowa Wszechświata	zdjęcia, mapy kosmosu	Lekcja przygotowuje do zajęć w terenie, także w obserwatorium astronomicznym.
2.2. Ziemia w Układzie Słonecznym	1	2.1	Poznanie budowy Układu Słonecznego.	– charakteryzuje Ziemię jako planetę Układu Słonecznego – przedstawia i porównuje ciała niebieskie tworzące Układ Słoneczny	<u>Praca z materiałem źródłowym:</u> porównywanie cech planet i innych ciał niebieskich wchodzących w skład Układu Słonecznego	Tablice przedstawiające budowę układu Słonecznego	
2.3. Ruch obiegowy i obrotowy Ziemi	1	2.2	Poznanie ruchu obiegowego i	– podaje cechy ruchów Ziemi i charakteryzuje	<u>Praca z materiałem źródłowym:</u> plansze	plansze, model ruchu obiegowego	Demonstracja ruchów Ziemi na

			obrotowego Ziemi oraz jego konsekwencji.	ich następstwa	przedstawiające mechanizm ruchu obrotowego i obiegowego Ziemi <u>Pokaz</u> : model ruchu obiegowego Ziemi (tellurium) <u>Dyskusja</u> : skutki ruchu obiegowego Ziemi	Ziemi, globus indukcyjny	tellurium.
III. Dynamika zjawisk atmosferycznych							
3.1. Rozkład temperatury powietrza i opadów na Ziemi	1	3.3	Poznanie budowy atmosfery, czynników wpływających na zróżnicowanie temperatury powietrza na Ziemi oraz rozkładu temperatury powietrza na Ziemi. Poznanie, w jaki sposób powstają opady i osady atmosferyczne oraz jaki jest rozkład przestrzenny opadów atmosferycznych na Ziemi.	– wykazuje związek między budową atmosfery a zjawiskami i procesami meteorologicznymi. – wyjaśnia rozkład temperatury powietrza na Ziemi – wyjaśnia rozkład opadów atmosferycznych na Ziemi	<u>Analiza schematów</u> : omawianie budowy atmosfery, zróżnicowania temperatury powietrza i opadów na Ziemi na schematów umieszczonych w podręczniku rozpoznawanie opadów i osadów atmosferycznych, określanie prawidłowości w rozmieszczeniu opadów <u>Burza mózgów</u> : związek między budową atmosfery a zjawiskami i procesami meteorologicznymi	schematy przedstawiające budowę atmosfery, rozkład temperatury powietrza na Ziemi w styczniu i w lipcu	ćwiczenie pracy z mapą, ćwiczenie umiejętności analizy, wyciągania wniosków.
3.2 Mechanizm cyrkulacji atmosfery	1	3.2	Poznanie rozkładu ciśnienia atmosferycznego na	– wyjaśnia rozkład ciśnienia atmosferycznego na	<u>Analiza schematów i map</u> : ośrodki baryczne, mechanizm cyrkulacji	mapy i schematy przedstawiające rozkłady ciśnienia,	Ćwiczenie pracy z mapą, materiałem źródłowym.

			Ziemi oraz mechanizmu cyrkulacji atmosferycznej, typów frontów atmosferycznych.	Ziemi – wyjaśnia mechanizm cyrkulacji atmosferycznej – przedstawia charakterystyczne zmiany pogody w czasie przemieszczania się frontów atmosferycznych, potrafi je interpretować oraz identyfikować zjawiska z nimi związane	atmosferycznej, mapa rozkładu ciśnienia atmosferycznego na Ziemi w styczniu i lipcu, powstawanie frontów atmosferycznych, rozmieszczenie mas powietrza na Ziemi <u>Wykład informacyjny:</u> mechanizm cyrkulacji atmosferycznej <u>Pogadanka:</u> zmiany pogody podczas przemieszczania się frontów	mechanizmy cyrkulacji powietrza, rozmieszczenie mas powietrza na Ziemi, schematy obrazujące mechanizm powstawania frontów	
3.3. Strefy klimatyczne i typy klimatów na Ziemi	1	3.1, 3.4	Poznanie czynników klimatotwórczych wpływających na zróżnicowanie klimatu na Ziemi, cech różnych typów klimatów; rozmieszczenie stref klimatycznych na Ziemi.	– przedstawia czynniki klimatotwórcze decydujące o zróżnicowaniu klimatu na Ziemi – porównuje strefy klimatyczne i typy klimatów na Ziemi – przedstawia uwarunkowania cech klimatów strefowych i astrefowych – rozpoznaje strefę klimatyczną i typ klimatu na podstawie rocznego przebiegu temperatury powietrza i sum opadów atmosferycznych – dostrzega prawidłowości w rozmieszczeniu zjawisk i procesów	<u>Debata oksfordzka:</u> „Co wpływa na zróżnicowanie klimatu na Ziemi?” <u>Metoda JIG SAW:</u> podział klasy na grupy i opracowanie przez poszczególne grupy cech danej strefy klimatycznej i typów klimatu <u>Analiza klimatogramów:</u> określanie typu klimatu i rozpoznawanie rozmieszczenia stacji klimatycznych na podstawie miesięcznego rozkładu temperatur i opadów	mapa rozmieszczenia stref klimatycznych, wykresy temperatur i opadów rocznych w różnych typach klimatu	Materiały przygotowane przez nauczyciela: mapy stref klimatycznych, klimatogramy (np. ze strony https://climatechart.s.net/). Lekcja możliwa do zrealizowania w pracowni komputerowej (uczniowie sami przygotowują klimatogramy, wyszukują informacji w internecie na temat stref klimatycznych).

				atmosferycznych			
IV. Dynamika procesów hydrologicznych							
4.1. Zróżnicowanie zasobów wodnych na Ziemi	1	4.1	Poznanie zasobów wód na Ziemi.	—wyjaśnia zróżnicowanie rodzajów i wielkości zasobów wód na Ziemi	<u>Dyskusja metaplan:</u> „Czy zagraża nam zmniejszenie zasobów wody pitnej?”	mapy – np. obszary niedoboru wody, schematy – np. zasoby wodne hydrosfery, bilans wodny Ziemi, duża plansza (plakat) do zapisywania argumentów dyskusji	Ćwiczenie umiejętności pracy z mapą, analizy schematów, wyciągania wniosków, przedstawiania argumentów w dyskusji.
4.2. Oceany i morza	1	4.2	Poznanie cech wód morskich, mechanizmu powstawania prądów morskich i ich wpływu na życie i gospodarkę człowieka.	– przedstawia cechy fizykochemiczne wód morskich – objaśnia mechanizm powstawania i układ powierzchniowych prądów morskich oraz ocenia ich wpływ na życie i gospodarkę człowieka	<u>Analiza map i schematów:</u> mapy zasolenia i temperatury powierzchniowej oceanów <u>Dyskusja:</u> <u>metaplanBurza mózgów:</u> ocena wpływu prądów morskich na życie i gospodarkę człowieka	mapy – zasolenie mórz, temperatura wody w oceanach, układ prądów morskich	Ćwiczenie umiejętności pracy z mapą, analizy schematów, wyciągania wniosków.
4.3. Zróżnicowanie sieci rzecznej na Ziemi	1	4.3	Poznanie sieci rzecznej na Ziemi	– wyjaśnia zróżnicowanie sieci rzecznej na Ziemi	<u>Analiza mapy:</u> analiza sieci hydrograficznej na mapach	mapy – zlewiska oceanów i obszary bezodpływowe na świecie	Analiza przepływów rzecznych na podstawie źródeł internetowych, np. https://nelson.wisc.edu/sage/data-and-models/riverdata/ . Możliwa lekcja w pracowni komputerowej.
4.4. Lodowce i ich rozmieszczenie	1	4.4	Poznanie typów lodowców, sposobu ich powstawania	– wyjaśnia proces powstawania lodowców i przedstawia ich	<u>Analiza schematu:</u> rozmieszczenie lodowców na Ziemi	mapa – obszary występowania lodowców i	Materiały z podręcznika i dostarczone przez

			oraz rozmieszczenia na świecie. Zrozumienie przyczyn i konsekwencji zanikania pokrywy lodowej na obszarach okołobiegunowych.	występowanie na Ziemi – przedstawia wpływ zanikania pokrywy lodowej w obszarach okołobiegunowych na gospodarkę, życie mieszkańców i ich tożsamość kulturową	<u>Mapa mentalna</u> : skutki zanikania pokrywy lodowej, identyfikacja zagrożeń, sposoby zapobiegania <u>Drzewo decyzyjne</u> : wpływ zanikania pokrywy lodowej w obszarach okołobiegunowych na gospodarkę, życie mieszkańców i ich tożsamość kulturową	pokrywy śnieżnej na świecie artykuły ze źródeł internetowych, praca z podręcznikiem	nauczyciela.
V. Dynamika procesów geologicznych i geomorfologicznych							
5.1. Budowa wnętrza Ziemi i tektonika płyt litosfery	1	5.1	Poznanie budowy wnętrza Ziemi i jej związku z ruchem płyt tektonicznych, poznanie wpływu procesów geologicznych na tworzenie struktur tektonicznych i ukształtowanie powierzchni Ziemi.	– wyjaśnia związek budowy wnętrza Ziemi z ruchem płyt litosfery i jego wpływ na genezę procesów endogenicznych – wyjaśnia wpływ procesów geologicznych na powstanie głównych struktur tektonicznych i na ukształtowanie powierzchni Ziemi na wybranych przykładach	<u>Analiza schematów i map</u> : budowa wnętrza Ziemi, tektonika płyt litosfery <u>Wykład informacyjny</u> : budowa wnętrza Ziemi <u>Burza mózgów</u> : związek budowy wnętrza Ziemi z ruchem płyt litosfery i wpływ na genezę procesów endogenicznych <u>Dyskusja</u> : wpływ procesów geologicznych na powstanie głównych struktur tektonicznych i ukształtowanie powierzchni Ziemi	infografika z podręcznika, plansze dydaktyczne	Ćwiczenie umiejętności argumentacji, wyciągania wniosków na podstawie schematów.
5.2. Podział skał i gospodarcze zastosowanie surowców skalnych	1	5.4	Poznanie typów skał i ich pochodzenia. Ćwiczenie umiejętności rozpoznawania	– rozpoznaje wybrane rodzaje skał oraz przedstawia ich gospodarcze zastosowania	<u>Analiza schematów i tabel</u> : klasyfikacja skał i wykorzystanie gospodarcze <u>Rozpoznawanie skał</u>	infografika z podręcznika, okazy skał	Możliwość przeprowadzenia lekcji w terenie (odkrywkę geologiczne).

			rodzajów skał występujących w terenie oraz skał użytkowych.	– wyróżnia główne minerały skałotwórcze, klasyfikuje skały, przedstawia genezę skał magmowych, osadowych i przeobrażonych – podczas lekcji w terenie rozpoznaje rodzaje skał występujących na powierzchni oraz wykorzystywanych w budownictwie w najbliższej okolicy	<u>Metoda rybiego szkieletu</u> : zastosowanie surowców skalnych		
5.3. Wulkanizm, trzęsienia ziemi i ruchy górotwórcze	1	5.2	Poznanie wewnętrznych procesów prowadzących do urozmaicenia powierzchni Ziemi, ćwiczenie umiejętności przewidywania konsekwencji zjawisk i procesów geologicznych na Ziemi.	– wyjaśnia przebieg głównych procesów wewnętrznych prowadzących do urozmaicenia powierzchni Ziemi (wulkanizm, trzęsienia ziemi, ruchy górotwórcze)	<u>Analiza schematów i map</u> : schematy przedstawiające typy wulkanów, mapa rozmieszczenia wulkanów i trzęsień ziemi <u>Metoda pokazu</u> : powstawanie gór z wykorzystaniem modeli, filmów dydaktycznych (animacje – powstawanie gór zrębowych, gór fałdowych). <u>Analiza SWOT</u> : przewidywanie konsekwencji zjawisk i procesów geologicznych na Ziemi	mapy aktywności sesyjmicznej i wulkanicznej, schematy przedstawiające rodzaje wulkanów i mechanizm działania plansze dydaktyczne, schematy i modele obrazujące ruchy filmy dydaktyczne obrazujące powstawanie gór	Materiały z podręcznika i źródła internetowe. Sala lekcyjna z projektorem multimedialnym (filmy dydaktyczne).
5.4. Zewnętrzne procesy modelujące powierzchnię Ziemi – erozja, transport, akumulacja i wietrzenie	1	5.3	Poznanie wpływu wietrzenia na modelowanie powierzchni Ziemi	– charakteryzuje główne procesy zewnętrzne modelujące powierzchnię Ziemi (erozja, transport, akumulacja) oraz skutki	<u>Analiza schematów</u> : typy wietrzenia, formy krasowe <u>Dyskusja</u> : skutki procesów zewnętrznych modelujących	schematy, plansze dydaktyczne	Identyfikacja zależności przyczynowo-skutkowych na podstawie schematów.

				wietrzenia – charakteryzuje zjawiska wietrzenia fizycznego i chemicznego, krasowienia oraz opisuje produkty i formy powstałe w wyniku tych procesów	powierzchnię Ziemi		
5.5. Rzeźbotwórcza działalność wód płynących, lodowców oraz wiatru	1	5.3	Poznanie wpływu działalności wód płynących, fal morskich, lodowców górskich, lądolodu oraz wiatru na modelowanie powierzchni Ziemi.	– charakteryzuje efekty działalności niszczącej oraz budującej fal morskich – charakteryzuje skutki rzeźbotwórczej działalności rzek, wiatru, lodowców, lądolodu i mórz	<u>Analiza schematów:</u> działalność erozyjna i akumulacyjna rzek, typy ujść rzeki, typy wybrzeży morskich, rzeźbotwórcza działalność lodowców, erozyjna i akumulacyjna działalność wiatru <u>Pokaz filmu:</u> procesy egzogeniczne modelujące powierzchnię Ziemi <u>Analiza modeli edukacyjnych:</u> Model ukształtowania powierzchni Ziemi i form polodowcowych <u>Praca z podręcznikiem:</u> skutki rzeźbotwórczej działalności rzek, wiatru, lodowców, lądolodu i mórz	schematy, plansze dydaktyczne, podręcznik	Identyfikacja zależności przyczynowo-skutkowych na podstawie schematów.
VI. Procesy glebotwórcze oraz powiązania klimatyczno-glebowo-roślinne na świecie.							
6.1. Typy genetyczne gleb w Polsce	1	6.1	Poznanie cech głównych typów gleb strefowych i niestrefowych, umiejętność	– wyróżnia cechy głównych typów gleb strefowych i niestrefowych – ocenia przydatność	<u>Mapa mentalna:</u> określanie cech charakterystycznych dla różnych typów gleb, określanie miejsca ich	tabela z podręcznika, mapa rozmieszczenia gleb w Polsce,	Ćwiczenie w rozróżnianiu gleb, w ocenie ich przydatności w rolnictwie.

			oceny przydatności rolniczej.	rolniczą wybranych typów gleb	występowania w Polsce oraz ich przydatności rolniczej	odkrywka glebowa	Lekcja może być przeprowadzona w terenie.
6.2. Strefowość roślinna na Ziemi	1	6.2	Poznanie zależności między klimatem a występowaniem typów gleb i formacji roślinnych w układzie strefowym i piętrowym	– identyfikuje czynniki wpływające na piętrowe zróżnicowanie roślinności na Ziemi – wyjaśnia zależności między klimatem, występowaniem typów gleb i formacji roślinnych w układzie strefowym	<u>Metoda JIGSAW:</u> podział uczniów na grupy i przygotowanie informacji na temat wybranych strefowych formacji roślinnych, następnie wymieszanie uczestników poszczególnych grup i wymiana informacji	mapa rozmieszczenia stref roślinnych, mapa stref klimatycznych, mapa rozmieszczenia gleb	Identyfikacja zależności przyczynowo-skutkowych pomiędzy klimatem, strefami roślinnymi, glebowymi i szerokością geograficzną.
VII. Środowisko przyrodnicze Polski							
7.1. Regiony fizyczno-geograficzne Polski	1	7.1	Zapoznanie się z podziałem Polski na regiony fizyczno-geograficzne, określenie wybranych cech poszczególnych regionów fizyczno-geograficznych Polski.	– zna kryteria podziału na regiony fizyczno-geograficzne Polski wg Kondrackiego – potrafi odczytać z mapy regiony fizyczno-geograficzne i określić położenie swojej miejscowości w danym regionie o różnym stopniu szczegółowości (prowincja, podprowincja, makroregion) – potrafi wymienić cechy opisywanych w podręczniku regionów fizyczno-geograficznych ze szczególnym uwzględnieniem własnego regionu	<u>Praca z mapą</u> regionalizacji fizyczno-geograficznej Polski wg Kondrackiego <u>Metoda projektowa:</u> opracowanie najważniejszych cech środowiska przyrodniczego wybranego regionu na podstawie źródeł internetowych i map tematycznych	mapa fizyczno-geograficzna Polski mapy tematyczne wybranych regionów Polski mapa regionalizacji fizyczno-geograficznej Polski wg Kondrackiego	Ćwiczenie pracy z mapą i pracy metodą projektu.
7.2. Surowce mineralne Polski	1	7.2	Poznanie	– zna rozmieszczenie najważniejszych	<u>Praca z mapą:</u> mapa gospodarcza i	mapa gospodarcza i geologiczna Polski,	Możliwe wyjście w teren (np. do

			rozmieszczenie głównych zasobów surowców mineralnych Polski, określenie znaczenia gospodarczego najważniejszych surowców mineralnych.	surowców energetycznych, rud metali, surowców chemicznych i skalnych – potrafi określić czynniki kształtujące rozmieszczenie surowców mineralnych na wybranych przykładach – potrafi określić znaczenie gospodarcze wybranych surowców na podstawie danych statystycznych (wydobycie, zużycie, import)	geologiczna Polski <u>Praca z danymi statystycznymi</u> : np. rocznik statystyczny GUS	rocznik statystyczny GUS, <i>World Mineral Production</i> , <i>Statistical Review of World Energy</i>	dawnego kamieniołomu, wycieczka do muzeum w nieczynnej kopalni).
7.3. Klimat Polski	1	7.3	Dokonanie charakterystyki klimatu Polski, na podstawie map elementów klimatu oraz danych klimatycznych (klimatogramów).	– potrafi omówić czynniki kształtujące klimat Polski – wymienia główne masy powietrza przemieszczające się nad Polską – wymienia elementy klimatu – potrafi określić zróżnicowanie średniej temperatury powietrza stycznia i lipca na obszarze Polski oraz zróżnicowanie rocznej sumy opadów – wyjaśnia na czym polega przejściowość klimatu, – wskazuje cechy	<u>Praca z mapami</u> tematycznymi, <u>Praca z materiałami źródłowymi</u> : dane klimatyczne, klimatogramy <u>Pogadanka</u> : cechy klimatu Polski	atlas geograficzny Polski, mapy klimatyczne (temperatura, opady, amplitudy), klimatogramy (np. https://climatecharts.net/)	Lekcja może być przeprowadzona w sali komputerowej z dostępem do internetu. Przydatne linki: http://klimat.pogodynka.pl/ https://climatecharts.net/

				klimatu morskiego i kontynentalnego na obszarze Polski na przykładzie zamieszczonych w treści lekcji klimatogramów			
7.4. Sieć wodna Polski	1	7.4, 7.5	Poznanie zróżnicowania sieci wodnej Polski. Określenie przyczyn i skutków niedoboru wody w wybranych regionach Polski.	– potrafi wymienić do zlewisk jakich mórz należą rzeki Polski – potrafi określić cechy sieci rzecznej Polski – potrafi dokonać klasyfikacji jezior w Polsce i podać przykłady różnych rodzajów jezior – potrafi omówić rozmieszczenie największych zbiorników sztucznych – potrafi określić cechy wód podziemnych – potrafi scharakteryzować wody mineralne występujące w Polsce – potrafi omówić rozmieszczenie i wskazać na mapie najważniejsze uzdrowiska Polski – potrafi wymienić obszary niedoborów wody w Polsce i zaproponować racjonalne metody gospodarowania zasobami wodnymi – podaje przyczyny	<u>Wykład informacyjny:</u> sieć rzeczna Polski <u>Pogadanka:</u> przyczyny i skutki niedoboru wody w niektórych regionach Polski <u>Praca z podręcznikiem, kartami pracy i mapą tematyczną:</u> sieć rzeczna, jeziora, sztuczne zbiorniki wodne, uzdrowiska i wody mineralne	mapy tematyczne (sieć rzeczna, jeziora, sztuczne zbiorniki wodne, uzdrowiska i wody mineralne)	Ćwiczenie umiejętności pracy z mapą i materiałami źródłowymi.

				powstawania powodzi i wskazuje działania przyczyniające się do zmniejszenia zagrożenia powodziami			
7.5. Formy ochrony przyrody	1	7.6	Poznanie różnych form ochrony przyrody występujących w Polsce i ich rozmieszczenie. Wskazanie na konieczność podejmowania działań na rzecz ochrony środowiska przyrodniczego.	– potrafi omówić stopień zanieczyszczenia powietrza i wód w Polsce na tle innych krajów na podstawie danych statystycznych – podaje przykłady działań zmierzające do poprawy stanu środowiska w Polsce i wskazuje na konieczność ich stosowania – wymienia zróżnicowanie form ochrony przyrody w Polsce na wybranych przykładach	<u>Debata oksfordzka</u> : na temat działań zmierzających do poprawy stanu środowiska przyrodniczego w Polsce <u>Praca z materiałami źródłowymi</u> : internet, dane statystyczne <u>Praca z mapą</u> : mapy ochrony przyrody	dane statystyczne dotyczące ochrony środowiska w Polsce (np. z bazy Eurostat, Bank Danych Lokalnych GUS, Rocznik statystyczny GUS), materiały źródłowe (internet, foldery, przewodniki) dotyczące parków narodowych	Ćwiczenie umiejętności dyskusji i pracy z materiałami źródłowymi.

Roczny plan dydaktyczny przedmiotu geografia dla klasy II szkoły branżowej I stopnia, uwzględniający kształcone umiejętności i treści podstawy programowej

Temat (rozumiany jako lekcja)	Liczba godzin	Treści podstawy programowej	Cele ogólne	Kształcone umiejętności. Uczeń	Propozycje metod nauczania	Propozycje środków dydaktycznych	Uwagi
I. Rozwój społeczno-gospodarczy świata							
1.1. Podział polityczny świata	1	8.1	– kształtowanie umiejętności segregowania i analizy danych oraz ich interpretacji	– posługuje się mapą podziału politycznego świata do analizy procesów społeczno-ekonomicznych – porównuje zmiany na mapie politycznej Europy w ciągu ostatnich 60 lat i rozumie ich przyczyny; – wyjaśnia na wybranych przykładach procesy tworzenia się nowych państw w Europie i krajach pozaeuropejskich;	<u>praca z różnymi źródłami informacji geograficznej</u> – wyszukiwanie informacji w internecie, rocznikach statystycznych, praca z mapą, dyskusja	tabele, dane statystyczne, mapy z podręcznika i atlasu geograficznego	ćwiczenie korzystania z różnych źródeł informacji
1.2. Procesy integracji politycznej i gospodarczej na świecie. Unia Europejska	1	8.2	– kształtowanie umiejętności segregowania i analizy danych oraz ich interpretacji – poznanie podstawowych relacji między	– przedstawia skutki procesów integracji politycznej i gospodarczej na świecie, ze szczególnym uwzględnieniem Unii Europejskiej – rozumie pojęcie	<u>praca z materiałem źródłowym</u> – dane statystyczne, tabele, wykresy, dobieranie odpowiedniego typu wykresu do przedstawienia określonych danych statystycznych; <u>analiza</u>	mapa Europy – kraje Unii Europejskiej, podręcznik – schematy struktur Unii Europejskiej	ćwiczenie umiejętności interpretacji danych

			elementami przestrzeni geograficznej (społeczno-gospodarczej i kulturowej) w skali lokalnej, regionalnej, krajowej i globalnej)	„globalizacja”	<u>map i schematów</u> – struktury UE, mapa Europy		
1.3. Współczesne konflikty zbrojne	1	8.3	– kształtowanie umiejętności dyskusji i przedstawiania swoich argumentów	– wskazuje na mapie miejsca ważniejszych konfliktów zbrojnych w XXI w.	<u>praca z materiałem źródłowym</u> –_mapy konfliktów zbrojnych w XXI w., mapa terroryzmu opracowania statystyczne	mapy zawarte w podręczniku i atlasie geograficznym	ćwiczenie pracy z materiałem źródłowym
1.4. Przestrzenne zróżnicowanie poziomu rozwoju społeczno-gospodarczego	1	8.4	– ćwiczenie umiejętności analizy danych statystycznych i wyciągania	– analizuje zróżnicowanie przestrzenne państw świata według wskaźników rozwoju –	<u>praca z materiałem źródłowym</u> – <u>schematami i mapami</u> –_interpretacja danych statystycznych	kartogram przedstawiający zróżnicowanie wielowymiarowe go wskaźnika	uczniowie ćwiczą umiejętność interpretacji danych

świata			wniosków – integrowanie wiedzy przyrodniczej, społecznej, ekonomicznej i humanistycznej	PKB na jednego mieszkańca, wskaźnika rozwoju społecznego (HDI)		ubóstwa. w państwach rozwijających się; mapa – „Zróżnicowanie państw świata według HDI”	
II. Rozwój demograficzny ludności							
2.1. Rozmieszczenie ludności na świecie	1	9.1	– kształtowanie umiejętności segregowania i analizy danych oraz ich interpretacji – poznanie podstawowych relacji między elementami przestrzeni geograficznej (społeczno- gospodarczej i kulturowej) w skali lokalnej, regionalnej, krajowej i globalnej)	– wskazuje obszary koncentracji ludności i małej gęstości zaludnienia oraz określa czynniki i prawidłowości w zakresie rozmieszczenia ludności świata	<u>praca w grupach</u> – analiza materiałów źródłowych: map, danych statystycznych	mapy przedstawiające rozmieszczenie ludności w Europie i na innych kontynentach; dane statystyczne dotyczące zaludnienia na świecie	lekcja uczy analizy danych, wyciągania wniosków, formułowania związków przyczynowo- skutkowych
2.2. Dynamika zaludnienia i ruch naturalny ludności	1	9.2	– kształtowanie umiejętności formułowania hipotez i ich weryfikowania, prognozowanie zmian,	– analizuje i wyjaśnia zmiany liczby ludności świata oraz przestrzenne zróżnicowanie wielkości wskaźników: urodzeń,	<u>praca z materiałem źródłowym</u> : dane statystyczne; <u>dyskusja</u> – przyczyny i skutki zmian liczby ludności na świecie	dane statystyczne – współczynniki urodzeń, zgonów, przyrostu naturalnego; mapy i schematy dotyczące	uczniowie ćwiczą umiejętności wyciągania wniosków z analizy danych, stawiają tezy

			formułowanie twierdzeń o prawidłowościach, kształtowanie umiejętności dyskusji i przedstawiania swoich argumentów	zgonów i przyrostu naturalnego		dynamiki zmian przyrostu naturalnego, współczynników urodzeń, zgonów, przyrostu naturalnego	
2.3. Migracje ludności	1	9.5	– kształtowanie umiejętności oceniania i wartościowania zjawisk i procesów geograficznych, formułowania twierdzeń o prawidłowościach, dokonywania uogólnień i prognozowania	– charakteryzuje główne kierunki, przyczyny i konsekwencje migracji ludności na świecie	<u>praca z materiałem źródłowym</u> : mapy, dane statystyczne; <u>dyskusja</u> – skutki migracji na świecie	dane statystyczne i mapy dotyczące migracji	uczniowie ćwiczą umiejętności dyskusji, wyciągania wniosków z analizy danych
2.4. Struktura narodowościowa ludności	1	9.6	– przełamywanie stereotypów i kształtowanie postaw solidarności, szacunku i empatii wobec przedstawicieli innych narodów	– charakteryzuje strukturę narodowościową ludności świata i Polski, analizuje różnicowanie etniczne w wybranych regionach świata oraz uzasadnia potrzebę przeciwdziałania	<u>dyskusja</u> <u>–przeciwdziałanie rasizmowi; analiza danych statystycznych</u>	dane statystyczne w formie wykresów i schematów – struktura narodowościowa krajów UE	lekcja oprócz charakteru edukacyjnego ma charakter wychowawczy

			i społeczności	dyskryminacji rasowej, ksenofobii i pokrewnym formom nietolerancji na świecie			
2.5. Struktura wieku i proces starzenia się ludności	1	9.3, 9.4	– dostrzeganie problemów w środowisku geograficznym i proponowanie ich rozwiązań – prognozowanie przemian zachodzących w środowisku przyrodniczym i społeczno-gospodarczym	– wykazuje znaczenie struktury wieku i wykształcenia ludności w rozwoju gospodarczym państw – omawia przyczyny procesu starzenia się ludności oraz zróżnicowanie tego procesu na świecie	<u>analiza danych statystycznych</u>	dane statystyczne dotyczące struktury wiekowej	ćwiczenie pracy z materiałem źródłowym
2.6. Struktura wykształcenia ludności	1	9.3	– dostrzeganie problemów w środowisku geograficznym i proponowanie ich rozwiązań	– wykazuje znaczenie struktury wieku i wykształcenia ludności w rozwoju gospodarczym państw	<u>dyskusja</u> – skutki analfabetyzmu, znaczenie wykształcenia; <u>analiza danych statystycznych</u>	schematy, wykresy, mapy dotyczące poziomu wykształcenia i analfabetyzmu na świecie	ćwiczenie analizy danych i wyciągania wniosków, proponowania rozwiązań
2.7. Urbanizacja w Polsce i na świecie	1	9.7	– prognozowanie przemian w środowisku geograficznym, dostrzeganie problemów i proponowanie	– określa główne przyczyny i skutki urbanizacji oraz analizuje zróżnicowanie wskaźnika urbanizacji na świecie i w Polsce	<u>dyskusja</u> – skutki urbanizacji; <u>analiza danych statystycznych</u>	schematy, wykresy, mapy dotyczące urbanizacji i aglomeracji na świecie	praca z danymi statystycznymi, ćwiczenie wyciągania wniosków, proponowania rozwiązań problemów

			ich rozwiązań				
III. Współczesne kierunki rozwoju gospodarczego w Polsce i na świecie							
3.1. Zmiana roli sektorów gospodarki. Rolnictwo, przemysł i usługi	1	10.1	– formułowanie twierdzeń o prawidłowościach w środowisku geograficznym, dokonywanie uogólnień i prognozowanie	– wyjaśnia przyczyny zmiany roli sektorów gospodarki (rolnictwa, przemysłu i usług) w rozwoju cywilizacyjnym dla wybranych krajów świata, w tym Polski	<u>analiza schematów i map – wyciąganie wniosków; burza mózgów</u> – przyczyny zmian zatrudnienia w sektorach gospodarki w różnych krajach	schematy i mapy przedstawiające zmiany w zatrudnieniu w sektorach gospodarki oraz liczbę zatrudnionych w poszczególnych sektorach	ćwiczenie pracy z mapą, ćwiczenie umiejętności analizy, wyciągania wniosków
3.2. Procesy globalizacji i konsumpcjonizm	1	10.2, 10.7	dostrzeganie przyczyn i skutków procesów zachodzących w środowisku geograficznym	– charakteryzuje przejawy procesów globalizacji w aspekcie gospodarczym, społecznym i politycznym, dyskutuje na temat skutków tego procesu dla Polski i podaje ich przykłady na podstawie własnych obserwacji – poddaje refleksji problem wpływu konsumpcjonizmu, pracoholizmu i presji gospodarczej związanej z maksymalizacją zysków na zdrowie i życie człowieka oraz jego więzi rodzinne	<u>wykład informacyjny</u> – na temat globalizacji i konsumpcjonizmu; <u>pogadanka</u> – przyczyny i skutki globalizacji i konsumpcjonizmu	logotypy firm kojarzących się z globalizacją	ćwiczenie argumentacji

3.3. Rozwój gospodarczy Polski	1	10.3, 10.4	dostrzeganie problemów w środowisku geograficznym i proponowanie ich rozwiązań	– wnioskuje na podstawie dostępnych informacji o kierunkach rozwoju gospodarczego Polski – dyskutuje na temat problemów rynku pracy w Polsce	<u>dyskusja</u> na temat zalet przemian zachodzących w gospodarce Polski po 1989 r.; <u>miniwykład</u> na temat rozwoju gospodarczego Polski; <u>analiza danych</u> dotyczących rynku pracy w Polsce	dane statystyczne nt. poziomu bezrobocia w Polsce i w Europie	ćwiczenie dyskusji, argumentacji
3.4. Gospodarka oparta na wiedzy i kształtowanie się społeczeństwa informacyjnego	1	10.5	– ocenianie i wartościowanie zjawisk i procesów geograficznych, formułowania twierdzeń o prawidłowościach	– charakteryzuje główne cechy gospodarki opartej na wiedzy oraz społeczeństwa informacyjnego	<u>dyskusja na temat zagrożeń</u> wynikających z życia w społeczeństwie informacyjnym i sposobach walki z nimi; <u>analiza danych statystycznych</u>	dane statystyczne dotyczące dostępu do internetu w różnych krajach świata	kształtowanie postaw wobec zagrożeń, np. cyberprzemocy
3.5. Kapitał ludzki	1	10.6, 10.7	– formułowanie hipotez i ich weryfikowanie oraz rozwiązywanie problemów praktycznych występujących w środowisku geograficznym	– uzasadnia znaczenie kapitału ludzkiego w rozwoju gospodarczym; – poddaje refleksji problem wpływu konsumpcjonizmu, pracoholizmu i presji gospodarczej związanej z maksymalizacją zysków na zdrowie i życie człowieka oraz jego więzi rodzinne	<u>dyskusja</u> na temat znaczenia kapitału ludzkiego w rozwoju gospodarczym oraz własnej roli na rynku pracy; <u>mapa myśli</u> : „Jak konkurować na rynku pracy?”	kartony, pisaki, kolorowe karteczki itp. do stworzenia mapy myśli	uczeń uczy się rozumieć swoją rolę na rynku pracy, zastanawia się nad wyborem właściwego zawodu
IV. Rolnictwo, leśnictwo i rybactwo							
4.1. Przyrodnicze	1	11.1	– ocenianie i	– wyjaśnia wpływ	<u>miniwykład</u> na temat	mapy i schematy	ćwiczenie

i pozaprzyrodnicze czynniki rozwoju rolnictwa			wartościowanie zjawisk i procesów geograficznych – formułowanie twierdzeń o prawidłowościach	czynników przyrodniczych i pozaprzyrodniczych na rozwój rolnictwa na świecie	wpływu czynników na rozwój rolnictwa; <u>analiza map i schematów</u>	dotyczące gleb wykorzystywanych rolniczo oraz obszarów ekstremalnie suchych i ekstremalnie mokrych	umiejętności pracy z mapą, analizy schematów, wyciągania wniosków
4.2. Główne uprawy roślinne i chów zwierząt na świecie.	1	11.2	– formułowanie hipotez, ich weryfikowanie oraz rozwiązywanie problemów praktycznych występujących w środowisku geograficznym	– wyjaśnia zasięg geograficzny głównych upraw i chowu zwierząt na świecie	<u>analiza map</u> w atlasie i schematów oraz danych statystycznych dotyczących upraw i chowu zwierząt na świecie	atlas, rocznik statystyczny	ćwiczenie umiejętności pracy z mapą, analizy schematów, wyciągania wniosków
4.3. Lesistość i gospodarka leśna	1	11.3	– rozumienie potrzeby racjonalnego gospodarowania w środowisku geograficznym zgodnie z zasadami zrównoważonego rozwoju – uwrażliwianie na wartość i znaczenie cennych obiektów przyrodniczych	– wyjaśnia zróżnicowanie przestrzenne wskaźnika lesistości na świecie i w Polsce oraz uzasadnia konieczność racjonalnego gospodarowania zasobami leśnymi	<u>analiza mapy</u> : udział lasów w państwach na świecie; <u>obliczenia matematyczne</u> – lesistość na mieszkańca; <u>dyskusja</u> : <u>metaplan</u> , – <u>zagrożenia lesistości</u> ; <u>metoda rybiego szkieletu</u> – <u>funkcje lasu</u>	mapy – udział lasów w państwach na świecie	ćwiczenie pracy z mapą i wykorzystania umieszczonych na niej danych do obliczeń matematycznych i uzyskania innych wskaźników; ćwiczenie umiejętności analizy i wyciągania wniosków

4.4. Rybołówstwo i eksploatacja zasobów morskich	1	11.4	– rozumienie potrzeby racjonalnego gospodarowania w środowisku geograficznym zgodnie z zasadami zrównoważonego rozwoju – uwrażliwianie na wartość i znaczenie cennych obiektów przyrodniczych	– dyskutuje na temat możliwości wykorzystania zasobów biologicznych morza i wód śródlądowych, rozwoju akwakultury w kontekście zachowania równowagi ekosystemów wodnych	<u>analiza danych</u> dotyczących połowów i spożycia ryb w różnych krajach świata; <u>dyskusja</u> – zagrożenia rybołówstwa	dane statystyczne: połowy na świecie, spożycie ryb na świecie	ćwiczenie umiejętności analizy danych i wyciągania wniosków
V. Przemysł i budownictwo							
5.1. Czynniki lokalizacji przemysłu	1	12.1	– rozumienie potrzeby racjonalnego gospodarowania w środowisku geograficznym zgodnie z zasadami zrównoważonego rozwoju	– wyjaśnia zmieniającą się rolę czynników lokalizacji przemysłu oraz ich wpływ na rozmieszczenie i rozwój wybranych działów przemysłu	<u>wykład informacyjny</u> – czynniki lokalizacji przemysłu; <u>dyskusja</u> – przyczyny zróżnicowania rozmieszczenia działów przemysłu	infografika z podręcznika, plansze dydaktyczne	ćwiczenie umiejętności argumentacji, wyciągania wniosków
5.2. Przemysł tradycyjny i przemysł wysokich technologii	1	12.2	– korzystanie z różnych źródeł informacji geograficznej – rozumienie potrzeby racjonalnego	– porównuje cechy przemysłu tradycyjnego i przemysłu zaawansowanych technologii oraz analizuje gospodarcze	<u>metoda rybiego szkieletu</u> – cechy przemysłu tradycyjnego i przemysłu zaawansowanych technologii	schematy, dane statystyczne, internet – informacje dotyczące przemysłu zaawansowanych	ćwiczenie umiejętności wyszukiwania informacji

			gospodarowania w środowisku geograficznym	i społeczne korzyści rozwoju nowoczesnego przemysłu		technologii	
5.3. Procesy deindustrializacji i reindustrializacji	1	12.3	– ocenianie i wartościowanie zjawisk i procesów geograficznych – formułowanie twierdzeń o prawidłowościach	– analizuje przebieg i konsekwencje procesów deindustrializacji w wybranych państwach świata oraz uzasadnia rolę procesów reindustrializacji na świecie, ze szczególnym uwzględnieniem Europy i Polski	<u>analiza SWOT</u> – przewidywanie konsekwencji procesów deindustrializacji i reindustrializacji	papier, pisaki do wykonania analizy SWOT	rozwijanie umiejętności analizy, stawiania argumentów
5.4. Rola budownictwa w gospodarce Polski	1	12.5	– rozumienie potrzeby racjonalnego gospodarowania w środowisku geograficznym	– przedstawia rolę budownictwa w gospodarce Polski i podaje argumenty przemawiające za koniecznością dostosowania stylu budownictwa do danego krajobrazu	<u>burza mózgów</u> – cechy budownictwa w Polsce	zdjęcia tradycyjnych budowli z różnych części Polski	identyfikacja zależności przyczynowo-skutkowych na podstawie schematów
5.5. Rola usług we współczesnej gospodarce	1	12.4	– formułowanie hipotez i ich weryfikowanie oraz rozwiązywanie problemów praktycznych występujących w środowisku	– charakteryzuje zmiany w strukturze zużycia energii z uwzględnieniem podziału na źródła odnawialne i nieodnawialne – porównuje strukturę produkcji energii w	<u>analiza schematów i wykresów</u> dotyczących produkcji energii na świecie; <u>mapa mentalna</u> : wpływ struktury przemysłu i źródeł energii na środowisko przyrodnicze; <u>burza</u>	schematy, wykresy dotyczące wykorzystania źródeł energii na świecie oraz produkcji energii na świecie; infografika w	identyfikacja zależności przyczynowo-skutkowych na podstawie schematów

			geograficznym	Polsce ze strukturą w innych krajach – wyjaśnia wpływ struktury przemysłu i źródeł energii na środowisko przyrodnicze	<u>mózgów</u> : porównanie struktury produkcji ze strukturą w innych krajach	podręczniku	
VI. Rola usług we współczesnej gospodarce							
6.1. Zróżnicowanie i znaczenie sektora usług w Polsce i na świecie	1	13.1, 13.2	– rozumienie potrzeby racjonalnego gospodarowania w środowisku geograficznym zgodnie z zasadami zrównoważonego rozwoju	– charakteryzuje zróżnicowanie sektora usługowego–w Polsce i innych wybranych krajach świata – wyjaśnia znaczenie usług komunikacyjnych (transportu i łączności), edukacyjnych, finansowych i turystycznych w rozwoju społeczno-gospodarczym świata	<u>metoda JIGSAW</u> : podział uczniów na grupy i przygotowanie informacji na temat sektora usług w Polsce i wybranych krajach świata; <u>mapa mentalna</u> ; znaczenie usług komunikacyjnych, edukacyjnych, finansowych i turystycznych w rozwoju społeczno-gospodarczym świata	schematy z podręcznika	ćwiczenia analizy danych
6.2. Rodzaje transportu i ich uwarunkowania rozwoju w Polsce	1	13.3	– formułowanie hipotez i ich weryfikowanie oraz rozwiązywanie problemów praktycznych występujących w środowisku geograficznym	– przedstawia zalety i wady różnych rodzajów transportu oraz charakteryzuje uwarunkowania ich rozwoju w Polsce	<u>drzewo decyzyjne</u> – zalety i wady różnych rodzajów transportu; <u>analiza wykresów i schematów</u> dotyczących transportu na świecie	schematy i wykresy z podręcznika	ćwiczenie samodzielnego wyciągania wniosków, formułowania zależności przyczynowo-skutkowych
6.3. Rozwój	1	13.4	– uwrażliwianie	– na podstawie	<u>analiza danych</u>	wykresy z	rozwijanie

turystyki w Polsce i na świecie			na wartość i znaczenie cennych obiektów przyrodniczych i kulturowych należących do dziedzictwa lokalnego, regionalnego, narodowego, ponadnarodowego	zebranych informacji, danych statystycznych i map formułuje wnioski dotyczące atrakcyjności wybranych regionów turystycznych świata	<u>statystycznych</u> dotyczących kierunku podróży Polaków w kraju i za granicą; <u>praca w grupie</u> – projekt na temat atrakcji turystycznych wybranego regionu	podręcznika; internet, katalogi biur podróży	umiejętności pracy w grupie
---------------------------------	--	--	---	---	---	--	-----------------------------

Roczny plan dydaktyczny przedmiotu geografia dla klasy III szkoły branżowej I stopnia, uwzględniający kształcone umiejętności i treści podstawy programowej

Temat (rozumiany jako lekcja)	Liczba godzin	Treści podstawy programowej	Cele ogólne Uczeń:	Kształcone umiejętności. Uczeń:	Propozycje metod nauczania	Propozycje środków dydaktycznych	Uwagi
I. Społeczeństwo i gospodarka Polski							
1.1. Stan i rozmieszczenie ludności Polski	1	14.1.	– wyjaśnia rozmieszczenie ludności w Polsce.	– posługuje się mapą rozmieszczenia ludności Polski do analizy obszarów o dużej i małej gęstości zaludnienia, – posługuje się rocznikiem statystycznym, – posługuje się TIK w celu wyszukiwania potrzebnych danych, – rozumie pojęcie <i>gęstość zaludnienia</i> , – kształtuje umiejętność segregowania i analizy danych oraz ich interpretacji,	praca z atlasem, rocznikiem statystycznym i podręcznikiem; wykorzystanie internetu jako źródła informacji – stat.gov.pl; dyskusja	rocznik statystyczny, atlas geograficzny, mapy z podręcznika, www.stat.gov.pl	ćwiczenie korzystania z różnych źródeł informacji; GUS – stat.gov.pl ; https://www.populationof.net/pl

1.2. Dynamika zaludnienia i ruch naturalny ludności Polski	1	14.2.	– wyjaśnia zmiany liczby ludności, przyrostu naturalnego i rzeczywistego ludności Polski.	– analizuje dane statystyczne oraz wykresy i mapy, – rozumie pojęcie <i>przyrost rzeczywisty ludności</i> , – kształtuje umiejętność segregowania i analizy danych oraz ich interpretacji, – rozumie i tworzy informacje (kk).	praca w grupach – analiza danych statystycznych, wykresów i map, przedstawienie wniosków; dyskusja na temat niskiego poziomu dzietności w Polsce i jego regionalnego zróżnicowania	mapy, wykresy zawarte w podręczniku i atlasie geograficznym	ćwiczenie pracy z materiałem źródłowym
1.3. Migracje wewnętrzne i zewnętrzne ludności Polski	1	14.3.	– podaje przyczyny migracji wewnętrznych i zewnętrznych, główne kierunki emigracji Polaków	– formułuje pytania związane z tematyką zajęć, – wyjaśnia przyczyny migracji wewnętrznych i zewnętrznych, – rozumie pojęcia: <i>imigracja</i> i <i>emigracja</i> , – analizuje dane statystyczne oraz wykresy i mapy, – rozumie i tworzy informacje (kk), – rozwija kompetencje osobiste, społeczne i w zakresie umiejętności uczenia się (kk).	praca pytaniami, praca z materiałem źródłowym – wykresami i mapami – interpretacja danych statystycznych; dyskusja na temat przyczyn migracji	film „Migracje Polaków na przestrzeni dziejów” https://www.youtube.com/watch?v=HUnCQknvPrs (5 min.), mapy, wykresy w podręczniku i atlasie geograficznym	uczniowie ćwiczą umiejętność zadawania pytań oraz interpretacji danych; dodatkowe źródło – Geoportal: – scenariusz lekcji: <i>Saldo migracji w Polsce</i> https://edu.esri.pl/wp-content/uploads/2020/10/Saldo-migracji-w-Polsce.pdf

1.4. Struktura demograficzna ludności Polski	1	14.2.	– analizuje strukturę demograficzną ludności Polski na podstawie danych liczbowych i piramidy wieku i płci ludności Polski.	– analizuje strukturę demograficzną ludności Polski na podstawie danych liczbowych i piramidy wieku i płci, – rozumie pojęcia: <i>przyrost naturalny</i> , <i>indeks starości demograficznej</i> , <i>współczynnik feminizacji</i> , – rozwija umiejętność współpracy, – rozumie i tworzy informacje (kk), – rozwija kompetencje cyfrowe (kk).	metoda JIGSAW; praca z materiałem źródłowym – dane statystyczne, tabele, wykresy; analiza map i piramidy wieku i płci ludności Polski	mapy z podręcznika, piramida płci i wieku ludności Polski, rocznik statystyczny, atlas geograficzny	uczniowie doskonłą umiejętność korzystania z różnych źródeł informacji, np.: https://stat.gov.pl/obszary-tematyczne/ludnosc/
1.5. Rynek pracy w Polsce	1	14.4.	– wyjaśnia zmiany w strukturze zatrudnienia, podaje przyczyny bezrobocia i analizuje przestrzenne zróżnicowanie rynku pracy w Polsce.	– analizuje diagramy, wykresy, kartogramy, – wnioskuje na podstawie posiadanych wiadomości, – wykorzystuje wiedzę z różnych źródeł, – wykorzystuje zdobytą wiedzę i umiejętności geograficzne w życiu codziennym i zawodowym zgodnie z zasadami zrównoważonego rozwoju,	praca z materiałem źródłowym – wykresami, kartogramami, diagramami, mapami – interpretacja danych statystycznych; internet: strona WWW lokalnego urzędu pracy, dyskusja na temat lokalnego rynku pracy	wykresy, diagramy, kartogramy, mapy zawarte w podręczniku i atlasie geograficznym; strona internetowa powiatowego urzędu pracy – zakładka „Rynek pracy”, w tym „Statystyki i analizy urzędu”	uczniowie kształcą czytanie danych statystycznych przedstawionych w postaci graficznej

				– rozumie i tworzy informacje (kk), – rozwija kompetencje przedsiębiorczości (kk).			
1.6. Urbanizacja i osadnictwo wiejskie w Polsce	1	14.5.	– omawia procesy urbanizacyjne-wiążące z przemianami społecznymi i gospodarczymi.	– wykorzystuje posiadaną wiedzę, – analizuje kartogramy, kartodiagramy, mapy i interpretuje przedstawione dane, – interpretowanie treści różnych map, – rozumie i tworzy informacje (kk), – rozwija kompetencje matematyczne oraz w zakresie nauk przyrodniczych, technologii i inżynierii (kk).	praca z materiałem źródłowym – kartogramami, kartodiagramami, mapami – interpretacja danych statystycznych	kartogramy, kartodiagramy, mapy w podręczniku i atlasie geograficznym	uczniowie rozwijają umiejętność czytania danych statystycznych; Geoportál: – scenariusz lekcji: <i>Typy wsi w Polsce</i> https://edu.esri.pl/wp-content/uploads/2020/10/Typy-wsi-w-Polsce.pdf – scenariusz lekcji: <i>Urbanizacja na świecie i w Polsce</i> https://edu.esri.pl/wp-content/uploads/2020/05/AGOL_Urbanizacja-na-%C5%9Awiecie-i-w-Polsce-FM.pdf
1.7. Zróżnicowanie rozwoju rolnictwa w Polsce	1	14.6.	– analizuje wpływ czynników przyrodniczych i pozaprzyrodniczych na rozwój i rozmieszczenie produkcji rolnej w Polsce.	– wyjaśnia wpływ czynników przyrodniczych i pozaprzyrodniczych na rozwój rolnictwa w Polsce, – analizuje diagramy, kartogramy, wykresy i interpretuje przedstawione dane, – rozumie i tworzy	metoda JIGSAW, praca z materiałami źródłowymi: kartogramy, diagramy, wykresy	kartogramy, diagramy, wykresy, mapy w podręczniku i atlasie geograficznym	uczniowie rozwijają umiejętności skutecznej komunikacji i współpracy

				informacje (kk), – rozwija kompetencje matematyczne oraz w zakresie nauk przyrodniczych, technologii i inżynierii (kk).			
1.8. Zmiany strukturalne przemysłu Polski i gospodarka morska	1	14.7. 14.8.	– podaje przyczyny i kierunki przemian strukturalnych w przemyśle Polski po 1989 roku oraz ocenia możliwości rozwoju przemysłu zaawansowanych technologii w Polsce,	– zna uwarunkowania rozwoju przemysłu w Polsce, – potrafi wyjaśnić znaczenie rozwoju przemysłu zaawansowanych technologii oraz gospodarki morskiej dla gospodarki Polski, – rozumie i tworzy informacje (kk), – rozwija kompetencje matematyczne oraz w zakresie nauk przyrodniczych, technologii i inżynierii (kk).	elementy wykładu, pogadanka, praca z materiałami źródłowymi: diagramy, wykresy, mapy	diagramy, wykresy, mapy zawarte w podręczniku i atlasie geograficznym	uczeń doskonali umiejętność integrowania wiedzy z różnych dziedzin
1.9. Zmiany i zróżnicowanie sieci transportu	1	14.9.	– analizuje przyczyny zmian i zróżnicowanie sieci transportu w Polsce.	– przedstawia zalety i wady różnych rodzajów transportu oraz charakteryzuje uwarunkowania ich rozwoju w Polsce, – rozumie i tworzy informacje (kk), – rozwija kompetencje matematyczne oraz w zakresie nauk	metoda projektu: analiza zróżnicowania poszczególnych form transportu w Polsce	diagramy, wykresy, kartogramy, mapy w podręczniku i atlasie geograficznym	uczeń doskonali myślenie przyczynowo-skutkowe oraz formułowanie wniosków; Geoportal: – scenariusz lekcji <i>Lotniska w Polsce:</i> https://edu.esri.pl/im/ages/lekcjaGIS/Lotniska%20w%20Polsce .

				przyrodniczych, technologii i inżynierii (kk).			pdf
II. Zróżnicowanie społeczno-kulturowe Polski							
2.2. Zróżnicowanie poziomu życia w Polsce	1	15.2. 15.3.	– porównuje poziom życia ludności (w zakresie stanu środowiska, warunków mieszkaniowych, infrastruktury komunalnej, dostępu do kultury, oświaty i ochrony zdrowia) w wybranych regionach Polski.	– zna czynniki wpływające na poziom życia Polaków i potrafi podać przykłady tego wpływu, – rozumie i tworzy informacje (kk), – rozwija kompetencje osobiste, społeczne i w zakresie umiejętności uczenia się (kk).	metoda problemowa (np. „Od czego zależy poziom życia ludności Polski?”), praca z materiałami źródłowymi: diagramy, wykresy, kartogramy, mapy	diagramy, wykresy, kartogramy, mapy w podręczniku i atlasie geograficznym	uczeń rozwija umiejętność wyciągania wniosków z analizy danych, stawiania tezy, dokonuje ich weryfikacji i próbuje znaleźć rozwiązania
2.3. Regionalne zróżnicowanie ubóstwa w Polsce	1	15.6.	– analizuje dane dotyczące regionalnego zróżnicowania ubóstwa, wykazuje znaczenie solidarności społecznej oraz proponuje działania na rzecz ograniczania biedy i wykluczenia społecznego w Polsce.	– wyjaśnia zjawisko ubóstwa w odniesieniu do różnych cech demograficzno-ekonomicznych społeczeństwa polskiego, – rozumie i tworzy informacje (kk), – rozwija kompetencje cyfrowe (kk), – rozwija kompetencje osobiste, społeczne i w zakresie umiejętności uczenia się (kk).	praca z materiałem źródłowym: kartogramy, wykresy, dane statystyczne; dyskusja: „Jaka jest, Twoim zdaniem, skuteczność sposobów zapobiegania ubóstwu oraz wykluczeniu społecznemu?”	kartogramy, wykresy, dane statystyczne w podręczniku i na stronie www.stat.gov.pl	uczeń doskonali umiejętność dyskusji, wyciągania wniosków z analizy danych, kształtuje postawę empatii
2.5. Działania na rzecz rozwoju lokalnego i regionalnego	1	15.5.	– dostrzega wartość partycypacji społecznej w działaniach na rzecz rozwoju lokalnego	– rozumie pojęcie rozwoju regionalnego/lokalnego i zna jego cele,	burza mózgów: „Czym dla ciebie jest rozwój lokalny/regionalny?”; dyskusja: „W jaki	internet: strony WWW lokalnych władz, media społecznościowe	uczeń rozwija umiejętność posługiwania się TIK

			i regionalnego, w tym poprawy jakości życia.	– zna formy partycypacji społecznej w działaniach na rzecz rozwoju lokalnego i regionalnego, w tym poprawy jakości życia, – rozumie i tworzy informacje (kk), – rozwija kompetencje cyfrowe (kk), – rozwija kompetencje osobiste, społeczne i w zakresie umiejętności uczenia się (kk), – rozwija kompetencje przedsiębiorczości (kk), – rozwija kompetencje obywatelskie (kk).	sposób obywatel może wpływać na rozwój lokalny/regionalny”; wykorzystanie stron internetowych władz lokalnych w poszukiwaniu wiadomości na temat konsultacji społecznych i budżetu obywatelskiego		
III. Przyrodnicze uwarunkowania gospodarczej działalności człowieka							
3.1. Przyrodnicze uwarunkowania rolnictwa	1	16.1.	– wykazuje związki kierunków produkcji rolnej, w tym struktury upraw i chowu zwierząt, z klimatem, ukształtowaniem powierzchni, żyznością gleb i zasobami wodnymi, – rozumie zasady racjonalnego gospodarowania zasobami przyrody.	– potrafi udowodnić zależność rolnictwa od warunków środowiska przyrodniczego oraz podać miejsca występowania takich zależności, – rozumie pojęcie: <i>żyzność gleby</i> , – rozumie i tworzy informacje (kk).	metoda stolików eksperckich, analiza ilustracji, map fizycznogeograficznych	mapy tematyczne: typy gleb, klimat, roślinność, ukształtowanie powierzchni i sieć hydrograficzna zawarte w atlasie geograficznym	uczeń doskonali czytanie map tematycznych oraz posługiwanie się wcześniej zdobytą wiedzą
3.2. Wpływ surowców mineralnych na rozwój przemysłu	1	16.2.	– wyjaśnia związki między występowaniem surowców	– wyjaśnia wpływ wydobywania surowców mineralnych na rozwój przemysłu,	pogadanka z elementami wykładu, praca z materiałem źródłowym: wykresy,	wykresy, diagramy, mapy w podręczniku oraz atlasie	uczeń doskonali umiejętność interpretacji danych

i handel zagraniczny			mineralnych a kierunkami rozwoju przemysłu i strukturą towarową handlu zagranicznego.	– potrafi zinterpretować strukturę eksportu i importu towarów w odniesieniu do poziomu rozwoju gospodarczego kraju, – rozumie i tworzy informacji (kk).	diagramy, mapy	geograficznym	statystycznych przedstawionych graficznie (wykresy, diagramy)
3.3. Pokonywanie przyrodniczych ograniczeń w działalności gospodarczej człowieka. Rozwój zrównoważony.	1	16.3. 16.4.	– prezentuje przykłady sposobów pokonywania przyrodniczych ograniczeń działalności gospodarczej człowieka i ocenia ich zgodność z zasadami zrównoważonego rozwoju,	– dyskutuje na temat skutków wprowadzanych przez człowieka zmian w środowisku przyrodniczym, – podaje przykłady działań zmierzających do zmian relacji człowiek – środowisko (CZR), – rozumie pojęcia: <i>antropopresja, rozwój zrównoważony</i> , – rozumie i tworzy informacje (kk), – rozwija kompetencje cyfrowe (kk), – rozwija kompetencje osobiste, społeczne i w zakresie umiejętności uczenia się (kk), – rozwija kompetencje matematyczne oraz w zakresie nauk przyrodniczych, technologii i inżynierii (kk).		źródła informacji dostępne dla ucznia, m.in. podręcznik, internet (www.un.org.pl)	uczeń rozwija umiejętność rzeczowego dyskusowania
IV. Relacje człowiek – środowisko geograficzne							

4.1. Wpływ działalności człowieka na powstawanie smogu	1	17.1.	– wykazuje na przykładzie wybranych miejscowości wpływ działalności człowieka na powstawanie smogu, podaje przyczyny jego powstawania oraz proponuje sposoby zapobiegania jego występowaniu.	– podaje przyczyny powstawania smogu oraz proponuje sposoby zapobiegania jego występowaniu, które można zastosować w codziennym życiu, – zna skutki oddychania zanieczyszczonym powietrzem, – rozumie pojęcie <i>smog</i>, – rozumie i tworzy informacje (kk), – rozwija kompetencje osobiste, społeczne i w zakresie umiejętności uczenia się (kk), – rozwija kompetencje obywatelskie (kk), – rozwija kompetencje matematyczne oraz w zakresie nauk przyrodniczych, technologii i inżynierii (kk).	praca z filmem („SMOG i jego konsekwencje” – ok. 10 min.) i materiałem źródłowym: schematy, wykresy, diagramy, kartogramy, mapy dyskusja	film: https://www.youtube.com/watch?v=IM5jRE8QZFU , schematy, wykresy, diagramy, kartogramy, mapy w podręczniku oraz atlasie geograficznym	uczeń doskonali umiejętności analizy schematów, wyciągania wniosków
4.2. Wpływ wielkich inwestycji hydrologicznych na środowisko geograficzne	1	17.2.	– ocenia korzyści i negatywny wpływ wielkich inwestycji hydrologicznych na środowisko geograficzne.	– zna przyczyny powstania wielkich inwestycji hydrologicznych, – ocenia skutki powstania wielkich inwestycji hydrologicznych dla środowiska, gospodarki		znajdujące się podręczniku ilustracje, mapy, schemat, atlas geograficzny, mapa ścienna Azji	doskonalenie umiejętności wystąpień publicznych oraz argumentowania

				i społeczeństwa, – rozumie i tworzy informacje (kk), – rozwija kompetencje matematyczne oraz w zakresie nauk przyrodniczych, technologii i inżynierii (kk).			
4.3. Wpływ działalności rolniczej na środowisko przyrodnicze (erozja, wylesianie, pustynnienie)	1	17.3.	– analizuje na przykładach ze świata i z Polski wpływ działalności rolniczej, w tym monokultury rolnej, chemizacji i mechanizacji rolnictwa, melioracji i nadmiernego wypasu zwierząt, na środowisko przyrodnicze.	– rozumie pojęcia: <i>erozja, deforestacja, pustynnienie, rekultywacja</i> , – podaje przykłady wpływu działalności rolniczej na środowisko, – rozumie i tworzy informacje (kk), – rozwija kompetencje matematyczne oraz w zakresie nauk przyrodniczych, technologii i inżynierii (kk).	praca z materiałami źródłowymi w podręczniku: ilustracje, mapy, schemat, dane statystyczne; mapa mentalna: wpływ działalności rolniczej na środowisko przyrodnicze	ilustracje, mapy, schemat, dane statystyczne w podręczniku i atlasie geograficznym; arkusze papieru, kolorowe mazaki	uczeń doskonali umiejętność porządkowania wiedzy, odnajdywania związków i zależności
4.4. Wpływ działalności górniczej na środowisko przyrodnicze. Rekultywacja terenów pogórnich	1	17.4.	– wyjaśnia wpływ górnictwa na środowisko przyrodnicze na przykładzie odkrywkowych i głębinowych kopalni w Polsce i na świecie oraz dostrzega konieczność rekultywacji terenów pogórnich.	– rozumie pojęcie <i>lej depresyjny</i> , – zna skutki wydobywania surowców, – ocenia sposoby przywracania wartości użytkowych i przyrodniczych terenom zdegradowanym, – rozumie i tworzy informacje (kk),	analiza skutków działalności górniczej człowieka na podstawie ilustracji, schematu i map zawartych w podręczniku i atlasie geograficznym; wykonanie poster obrazujący zmiany w środowisku wywołane przez	ilustracje, schemat i mapy zawarte w podręczniku i atlasie geograficznym; arkusze papieru, kolorowe pisaki	uczeń kształtuje swoją wrażliwość na potrzeby środowiska przyrodniczego

				– rozwija kompetencje matematyczne oraz w zakresie nauk przyrodniczych, technologii i inżynierii (kk).	górnictwo i formy rekultywacji		
4.5. Degradacja krajobrazu kulturowego	1	17.5.	– analizuje przykłady degradacji krajobrazu kulturowego miast i terenów wiejskich oraz wyjaśnia rolę planowania przestrzennego w jego kształtowaniu i ochronie.	– rozumie pojęcia: <i>krajobraz kulturowy</i> , <i>rewitalizacja</i> , – wymienia przykłady degradacji krajobrazu kulturowego, – podaje sposoby przywracania wartości krajobrazowi kulturowemu, – wyjaśnia, w jaki sposób planowanie przestrzenne przyczynia się do ochrony krajobrazu kulturowego, – rozwija kompetencje osobiste, społeczne i w zakresie umiejętności uczenia się (kk) – rozumie i tworzy informacje (kk), – rozwija kompetencje obywatelskie (kk), – rozwija kompetencje matematyczne oraz w zakresie nauk przyrodniczych, technologii i inżynierii (kk).	dyskusja panelowa, np. na temat: „Degradacja i rewitalizacja krajobrazu kulturowego” (by „widownia” aktywnie słuchała „ekspertów” warto ją podzielić na grupy i przydzielić konkretne zadania)	arkusze papieru, kolorowe mazaki	uczeń rozwija umiejętność argumentowania oraz aktywnego słuchania
4.6. Proekologiczne sposoby	1	17.6.	– identyfikuje konflikty interesów w relacjach człowiek – środowisko	– podaje przykłady konfliktów w relacjach	burza mózgów: przykłady konfliktów	arkusze papieru, kolorowe pisaki	uczeń rozwija umiejętność

rozwiązywania konfliktów człowiek – środowisko			oraz podaje przykłady proekologicznych rozwiązań w działalności rolniczej, przemysłowej i usługowej,	człowiek – środowisko, – zna i potrafi zastosować w życiu codziennym rozwiązania, które zapobiegają konfliktom w relacjach człowiek – środowisko, – łączy wiedzę z różnych dziedzin, – rozumie i tworzy informacje (kk), – rozwija kompetencje osobiste, społeczne i w zakresie umiejętności uczenia się (kk), – rozwija kompetencje matematyczne oraz w zakresie nauk przyrodniczych, technologii i inżynierii (kk), – rozwija kompetencje obywatelskie (kk).	człowiek – środowisko; TOC – gałąź logiczna: proekologiczne rozwiązanie konfliktu człowiek – środowisko		logicznego i krytycznego myślenia
--	--	--	--	--	---	--	---